

NL

NL

NL



COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 1.10.2008
COM(2008) 604 definitief

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN DE RAAD, HET EUROPEES
PARLEMENT, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET
COMITÉ VAN DE REGIO'S**

Regionale integratie voor ontwikkeling in ACS-landen

{SEC(2008) 2538}

{SEC(2008) 2539}

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN DE RAAD, HET EUROPEES PARLEMENT, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ VAN DE REGIO'S

Regionale integratie voor ontwikkeling in ACS-landen

1. VERANDERINGEN IN DE CONTEXT¹

De mondialisering heeft een grote vlucht genomen en de onderlinge economische afhankelijkheid vergroot die voor een deel voorbijgaat aan de landen in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan (ACS). Regionale integratie wordt in toenemende mate gezien als een middel om te profiteren van de mondialisering en de negatieve effecten ervan tegen te gaan.

Europa is al geruime tijd voorstander van regionale integratie in ontwikkelingslanden, maar de Commissie beschreef haar visie voor het laatst in 1995². Tegenwoordig is regionale integratie stevig verankerd in het ontwikkelingsbeleid van de Europese Unie³ en enkele recente beleidsinitiatieven richten zich of zijn van invloed op de regionale integratie in ACS-landen. Belangrijke ontwikkelingen van de afgelopen twee jaren waren met name de regionale programmering van het tiende Europees Ontwikkelingsfonds (EOF) en intensieve onderhandelingen over de economische partnerschapsovereenkomsten (EPA's) met de ACS-regio's.

We kunnen echter meer doen en een betere aanpak hanteren. We moeten de balans opmaken, de samenhang van het optreden van de EU evalueren en de koers voor de toekomst uitzetten. In deze mededeling wordt een gactualiseerde, brede en consistente Europese visie met betrekking tot de regionale integratie gepresenteerd als sleutelmechanisme voor duurzame ontwikkeling in de ACS-landen. De rol van regionale samenwerking op het gebied van politiek en beleid wordt beschreven en de lidstaten worden opgeroepen zich te scharen achter deze gedeelde visie en gemeenschappelijke beginselen.

2. RESULTATEN EN UITDAGINGEN MET BETREKKING TOT DE REGIONALE INTEGRATIE IN ACS-LANDEN

Sinds medio jaren negentig heeft de regionale integratie in de ACS-regio zich gestaag uitgebreid, zowel in de breedte als in de diepte. Er zijn vooral inspanningen gedaan om vrijhandelszones en douane- en monetaire unies tot stand te brengen. De "kosten van non-integratie" zijn echter nog steeds zeer hoog. Elke regio staat voor zijn eigen uitdagingen, maar vijf thema's spelen overal:

- ***Gebrek aan participatie en institutionele capaciteit op regionaal en nationaal niveau:*** onvoldoende mandaten, gebrek aan juridische en politieke instrumenten om het beleid effectief te implementeren en onvoldoende betrokkenheid van de belanghebbenden, met name het maatschappelijk middenveld en de nationale overheid.

¹ Aanvullende achtergrondinformatie is te vinden in het werkdokument SEC(2008) 2539 van 1 oktober 2008 van de diensten van de Commissie.

² Mededeling van de Commissie over de steun van de Europese Gemeenschap voor de pogingen van ontwikkelingslanden tot regionale economische integratie (COM(1995) 219 definitief van 16 juni 1995).

³ "De Europese consensus inzake ontwikkeling" (http://ec.europa.eu/development/policies/consensus_en.cfm).

- *De noodzaak om de fragmentatie van de regionale markten tegen te gaan* en de overeenkomsten inzake economische integratie beter te implementeren, Daarnaast moeten overlappende en inconsistente integratieprogramma's worden gestroomlijnd, waarbij rekening wordt gehouden met de specifieke kenmerken van elke regio (met name eilanden).
- *Onvoldoende economische diversificatie*, waardoor landen sterk afhankelijk zijn van een klein aantal exportproducten en de nationale economieën slecht op elkaar aansluiten.
- *Inefficiënte infrastructuurverbindingen*, waardoor de kosten voor intraregionale vervoersdiensten en voorzieningen buitensporig hoog zijn.
- *Er is meer effectief regionaal beleid nodig om de gemeenschappelijke uitdagingen met betrekking tot duurzame ontwikkeling aan te pakken* door de negatieve neveneffecten van meer economische integratie zo klein mogelijk te maken, de positieve synergie tussen economische integratie en duurzame groei zo groot mogelijk te maken en de kosten en baten van regionale integratie eerlijker te verdelen.

3. HET EU-PERSPECTIEF OP REGIONALE INTEGRATIE VOOR ONTWIKKELING

Voorgesteld wordt regionale integratie als volgt algemeen te definiëren, in overeenstemming met de Overeenkomst van Cotonou: regionale integratie is het proces waarbij in gezamenlijk overleg politieke, fysieke, economische en maatschappelijke obstakels tussen landen worden geslecht en waarbij landen samenwerken bij het beheer van regionale hulpbronnen en collectieve goederen.

Veel ACS-regio's richten zich op de Europese ervaring met regionale integratie. De politieke doelstellingen en de specifieke doelstellingen van de regionale integratie zijn in grote lijnen dezelfde, maar de methoden die in de ACS-regio's gebruikt worden berusten vaker op samenwerking en coördinatie op basis van consensus dan op supranationalisme en gedeelde soevereiniteit.

Regionale integratie heeft drie hoofddoelstellingen:

- **Politieke stabiliteit** is een voorwaarde voor economische ontwikkeling. Regionale organisaties spelen een steeds grotere rol bij het oplossen van conflicten binnen en tussen landen en bij het bevorderen van de mensenrechten. Regionale integratie leidt ook tot meer vertrouwen en begrip tussen verschillende groepen en tot een grotere onderlinge afhankelijkheid.
- **Economische ontwikkeling:** naarmate de markt groter en meer geharmoniseerd is, leidt het vrije verkeer van goederen, diensten, kapitaal en mensen tot schaalvoordelen en meer investeringen, waardoor de economische groei en de zuid-zuidhandel toenemen. Dankzij de juiste mix van geleidelijk toenemende concurrentie binnen en buiten de regio en zorgvuldige bescherming is soepele integratie in het wereldhandelssysteem mogelijk en fungeert regionale integratie als motor voor groei en snellere armoedebestrijding.
- **Regionale collectieve voorzieningen:** alleen door samen te werken kunnen buurlanden transnationale uitdagingen aanpakken, zoals voedselveiligheid, natuurlijke hulpbronnen, biodiversiteit, klimaatverandering en de bestrijding van ziekten en plagen.

Deze definitie van en multidimensionale visie op regionale integratie moet tot uitdrukking komen in alle EU-acties ter ondersteuning van integratieprocessen in ACS-regio's⁴.

4. VOORSTEL VOOR DE EU-AANPAK TER ONDERSTEUNING VAN DE REGIONALE INTEGRATIE VOOR ONTWIKKELING IN DE ACS-LANDEN

In verband met de onder punt 2 beschreven vijf uitdagingen, zou de EU zich ertoe moeten verbinden steun te verlenen voor de volgende vijf prioriteiten⁵. Deze steun moet worden gebaseerd op het strategische ontwikkelingsplan van iedere regio en de uitdagingen moeten in overleg worden vastgesteld. Waar nodig moet de steun worden aangepast aan de specifieke regionale situatie en behoeften.

4.1. Regionale instellingen versterken

De EU zou steun moeten verlenen voor:

- *regionaal bestuur en samenwerking op het gebied van vrede en stabiliteit*, zowel tussen als binnen staten, waaronder bevordering van de mensenrechten;
- *uitbreiding van de institutionele capaciteit op regionaal en nationaal niveau*, en hernieuwde inspanningen om meer nationale capaciteit te scheppen om regionaal beleid uit te voeren;
- *vereenvoudiging van de institutionele structuur* en de integratieprogramma's;
- *grotere betrokkenheid bij het regionale integratieproces*, met meer verschillende belanghebbenden op nationaal en regionaal niveau.

4.2. Geïntegreerde regionale markten opbouwen

De EU zou de regio's op dit vlak moeten blijven steunen, onder meer door middel van:

- *effectieve implementatie van regionale verbintenissen inzake de handel in goederen*, waaronder de modernisering van douanesystemen en belastinginning;
- *de dienstensector en investeringen integreren* om meer concurrentie op de regionale markt te bewerkstelligen, te dure diensten goedkoper te maken en transparantere en stabiele regionale investeringsregels op te stellen;
- *technische handelsbelemmeringen en sanitaire en fytosanitaire normen*: door standaardisering en harmonisering met internationale normen zijn zware controles niet langer noodzakelijk, verbetert de voedselveiligheid op regionaal niveau en krijgen regionaal geproduceerde goederen gemakkelijker toegang tot de internationale markt;
- *monetaire integratie*: in de verschillende ambitieuze plannen voor regionale monetaire unies tussen ACS-landen moet rekening worden gehouden met het feit dat monetaire en economische integratie hand in hand moeten gaan. De EU is bereid haar eigen ervaringen met betrekking tot integratie en beleidscoördinatie met de ACS-partners te delen. Het thema macro-economische coördinatie zal meer aandacht krijgen in het kader van de dialoog over de algemene EU-begrotingssteun op nationaal niveau.

⁴ Inclusief het Partnerschap tussen de EU en Afrika inzake handel en regionale integratie.

⁵ Zie punt 5 over de instrumenten.

4.3. De ontwikkeling van het bedrijfsleven ondersteunen

Waar regionaal optreden een toegevoegde waarde heeft, zou de EU de regionale dimensie van haar steun aan de ontwikkeling van het bedrijfsleven en de regionale capaciteitsopbouw moeten versterken:

- *betere regelgeving* (zakelijk en vennootschapsrecht, industriële normen, regels inzake intellectuele eigendom, mededingingsrecht, fiscaal beleid, waaronder belastingfraude);
- *uitbreiding van de productiecapaciteit* (ontwikkeling van strategieën voor de industrie en de export, regionale instituten voor opleiding en onderzoek);
- *ontwikkeling van de regionale financiële markten* om binnen en buiten de regio kapitaal te mobiliseren voor de ontwikkeling van het bedrijfsleven, met name het midden- en kleinbedrijf;
- *bevordering van de samenwerking tussen bedrijven* op het gebied van productienetwerken en -ketens en netwerken van bedrijfsverenigingen.

4.4. Regionale infrastructuurnetwerken op elkaar aansluiten

De EU zou steun moeten verlenen voor de opbouw van infrastructuur, met name voor de aanleg van ontbrekende stukken in nationale wegen-, energie- en telecommunicatienetwerken. De EU-steun voor infrastructuur, waaronder steun voor het infrastructuurpartnerschap EU-Afrika, wordt tussen het negende (2000-2007) en het tiende EOF (2008-2013) met 50% verhoogd. De EU-lidstaten zouden zich bij deze inspanningen moeten aansluiten.

4.5. Regionaal beleid voor duurzame ontwikkeling formuleren

De EU zou de regio's moeten helpen om gemeenschappelijke uitdagingen aan te pakken wanneer regionaal optreden de meeste toegevoegde waarde heeft om de bevolking duurzame middelen van bestaan te verschaffen. Afhankelijk van de regio kan dit betrekking hebben op:

- *continuïteit van de voedselvoorziening en landbouwproductie*: de continuïteit van de voedselvoorziening kan worden verbeterd door harmonisering van beleid en normen, regionale informatiesystemen waardoor de regionale voedsel- en landbouwmarkt beter functioneert, beheer van regionale voedselvoorraden en beleid tegen bodemverval en woestijnvorming;
- *gezamenlijk beheer van natuurlijke hulpbronnen*: grensoverschrijdende milieuproblemen kunnen alleen worden aangepakt met breed en effectief regionaal beleid. De EU steunt met name de strijd tegen klimaatverandering en het verlies van biodiversiteit, alsmede duurzaam beheer van visbestanden, bossen, energiebronnen en stroomgebieden;
- *sociale cohesie op regionaal niveau*: nationale en regionale herverdelingsmaatregelen zijn belangrijk om de kosten en baten van regionale integratie eerlijk te verdelen tussen en binnen landen.

Bovenstaande maatregelen worden ook ondersteund met de ontwikkeling van *capaciteit op wetenschappelijk en technologisch gebied*, zodat de wetenschap kan bijdragen aan de aanpak van gemeenschappelijke problemen, groei en armoedebestrijding.

5. OPTIMAAL GEBRUIK VAN DE EU-INSTRUMENTEN TER ONDERSTEUNING VAN DE REGIONALE INTEGRATIE IN ACS-LANDEN

Bij de EU-steun voor de regionale integratie in de ACS-landen wordt uitgegaan van de basisbeginselen van de Overeenkomst van Cotonou: participatie, dialoog en duurzame ontwikkeling. De EU respecteert dan ook de keuzes die de partnerlanden maken ten aanzien

van doelstellingen, opzet, tempo en prioriteiten van hun integratieprocessen. De EU ondersteunt de keuzes die de regio's zelf maken. Dit houdt in dat ook onze ACS-partners inspanningen moeten doen en verantwoordelijkheid dragen.

Daarnaast is subsidiariteit een belangrijk uitgangspunt. Het is ook in het belang van de ACS-partners om kwesties aan te pakken op het niveau waar de activiteit het meeste rendement en effect oplevert.

5.1. Politieke partnerschappen voor regionale ontwikkeling tussen EU en ACS

De EU heeft onlangs de algemene politieke dialoog tussen de Europese instellingen en de ACS-regio's geïntensiveerd, wat leidde tot de goedkeuring van regionale strategieën voor het Caribisch gebied (maart 2006) en de Stille Oceaan (mei 2006) en de gezamenlijke strategie EU-Afrika (december 2007).

Deze permanente dialoog richt zich met name op vrede, veiligheid en conflictpreventie, alsmede op het uitwisselen van ervaringen met betrekking tot integratie- en gemeenschappelijk beleid. Aangezien de EU zelf een geïntegreerde regio is, zou deze dialoog zich moeten ontwikkelen naar een volledig geïntegreerde EU-aanpak.

Het is daarom essentieel om de samenhang en doeltreffendheid van alle beschikbare EU-instrumenten te verbeteren, zodat zij een zo groot mogelijk effect hebben op de genoemde vijf prioriteiten.

5.2. Politieke dialoog op regionaal niveau: trouw blijven aan de geest van Cotonou

Om deze dialoog op regionaal niveau te intensiveren, zou de EU het volgende moeten doen:

- **Bevordering van de regionale integratiedialoog:** de Commissie erkent dat het nationale niveau cruciaal is voor succesvolle regionale integratie en zal daarom regelmatig overleg over regionale vraagstukken initiëren met nationale overheden, waarbij in het bijzonder aandacht wordt besteed aan de tenuitvoerlegging door de nationale regering van verbintenissen met betrekking tot regionale integratie, in het kader van de periodieke monitoring van de bestuurlijke verbintenissen die door de ACS-landen zijn aangegaan.

De EU zou de regio's moeten aanmoedigen om ervaringen uit te wisselen en elkaars integratieprogramma's te beoordelen. In Afrika zou ook de Afrikaanse Unie daarbij moeten worden ingeschakeld.

Daarnaast kan de EU haar ervaringen delen met de ACS-regio's op de terreinen waarop deze dat het meest relevant achten. Met name het EU-beleid op de volgende terreinen is van belang: economische en sociale cohesie, volksgezondheid, voedselveiligheid, landbouw, vervoer, milieu en energie.

- **Bevordering van de regionale integratiedialoog:** de EU zou de opzet van regionale zakenforums moeten aanmoedigen en systematisch steun verlenen voor de oprichting of versterking van regionale maatschappelijke forums en parlementaire commissies die toezicht houden op de regionale integratie.

De EU zou ook de activiteiten moeten aanmoedigen van academische instellingen die zich bezighouden met de analyse van regionale integratieprocessen, en in het algemeen steun verlenen aan elk initiatief met betrekking tot de monitoring van regionale integratie in ACS-landen, inclusief in verband met EPA's.

5.3. Ontwikkelingsbeleid: de Europese consensus over ontwikkeling in de praktijk

Tussen 2008 en 2013 wordt de steun voor regionale integratie vergroot via het tiende EOF. De lidstaten zouden hun activiteiten ook aanzienlijk moeten uitbreiden.

5.3.1. De inspanningen van de EU bundelen: naar gezamenlijke programmering

Overeenkomstig de beginselen inzake de doeltreffendheid van de hulp moet de EU een gemeenschappelijke aanpak ontwikkelen met betrekking tot regionale integratie voor ontwikkeling in ACS-landen.

- De EU streeft naar gezamenlijke programmering en gezamenlijke strategieën op het niveau van de individuele landen. **Regionale EG-programmering zou daarom de eerste stap moeten vormen op weg naar gezamenlijke EU-programmering.**
- Er wordt gewerkt aan **regionale EU-pakketten voor "hulp voor handel"**, waarmee de EU-strategie op dit gebied ten uitvoer wordt gelegd ter ondersteuning van de implementatie van de EPA's. De Commissie verheugt zich over de krachtige toezeggingen van de Raad en de lidstaten, maar roept op tot aanzienlijk meer inspanningen om deze pakketten zo snel mogelijk te verwezenlijken.
- De regionale ACS-organisaties zijn vaak te afhankelijk van donorbijdragen. Aangezien zou moeten worden gestreefd naar eigen financiële draagkracht, is **het mobiliseren van nationale en regionale middelen** cruciaal, met name om minder ontwikkelde landen te helpen regionale projecten te ontwikkelen.
- Onder leiding van de regio zou de EU de **coördinatie met andere ontwikkelingspartners** moeten versterken (zoals de internationale financiële instellingen en regionale ontwikkelingsbanken), op voorwaarde dat hun steun volledig in overeenstemming is met de beginselen van Parijs.

5.3.2. Uitbreiding van de EU-steun

Tussen 1996 en 2007 bedroeg de EOF-steun voor op de regio's gerichte projecten 3,2 miljard euro (achtste en negende EOF). Het grootste deel daarvan (1,2 miljard euro) ging naar duurzame ontwikkeling, gevolgd door ontwikkeling van infrastructuur (777 miljoen euro) en ontwikkeling van het bedrijfsleven (524 miljoen euro).

De komende jaren zijn **de regionale programma's van het tiende EOF** het belangrijkste instrument voor de EU-steun ten behoeve van de regionale integratie in de ACS-landen. Het tiende EOF is aanzienlijk omvangrijker dan het negende en de regionale portefeuille verdubbelde bijna tot 1,78 miljard euro, waaruit blijkt dat de EU en de ACS-landen het eens zijn over het belang van regionale integratie voor ontwikkeling.

De komende regionale strategiedocumenten (RSP) en regionale indicatieve programma's (RIP)⁶, waarin de stand van zaken met betrekking tot regionale integratie wordt geanalyseerd en een responsstrategie wordt beschreven, moeten bijdragen aan de verwezenlijking van de vijf prioriteiten die zijn beschreven in punt 4. Zij omvatten de volgende aspecten:

- In alle regio's worden **regionale mechanismen** ingesteld **voor vrede en stabiliteit**, conflictpreventie en -beheersing en de bestrijding van veiligheidsrisico's (zoals de

⁶ Werkdocument van de diensten van de Commissie "De regionale strategiedocumenten en indicatieve programma's van het tiende Europees Ontwikkelingsfonds" (SEC(2008) 2539 van 1.10.2008). De regionale strategiedocumenten worden afgerond. Deze informatie loopt niet vooruit op de formele goedkeuring van deze programma's door de Commissie.

georganiseerde misdaad), ter bevordering van de regionale veiligheid van de bevolking in ruime zin. In West-Afrika, zuidelijk Afrika en Oost-Afrika zal dankzij de EOF-steun de regionale pijler van de structuur voor vrede en veiligheid in heel Afrika worden versterkt.

- Er wordt bijzondere aandacht besteed aan *regionale economische integratie*; naar verwachting zal ongeveer 75% van de indicatieve toewijzing (1,3 miljard euro) hieraan worden besteed.
- Binnen het thema regionale economische integratie, concentratie op *specifieke regionale prioriteiten*, met name de voltooiing van meer geïntegreerde markten, de ontwikkeling van productiecapaciteit, de verbetering van infrastructuurnetwerken en meer regionale samenwerking ter bevordering van duurzaam energiebeleid. De nadruk zal met name liggen op maatregelen ter ondersteuning van de EPA's: bijna de helft van de RIP's voor het Caribisch gebied zal worden besteed aan de EPA-verbintenissen.
- De *diversiteit van de ACS-regio's* wordt weerspiegeld in de keuze van de prioriteiten op het gebied van duurzame ontwikkeling. Dit geldt met name voor de tweede concentratiesector voor de Stille Oceaan (visserij) en in Centraal-Afrika (bosbouw). In West-Afrika is steun gepland voor de continuïteit van de voedselvoorziening en voor landbouw en in Oost-Afrika voor het beheer van bodem, water en mariene hulpbronnen.
- Steun voor *goed regionaal beheer*, met name capaciteitsopbouw voor niet-overheidsactoren.

In het kader van **de landenprogramma's van het tiende EOF** zullen meer middelen worden besteed aan regionale vraagstukken. 30% (3,7 miljard euro) van de landenportefeuilles is bestemd voor economische ontwikkeling, waarvan het grootste deel voor economische infrastructuur (ongeveer 3 miljard euro, met name voor regionale verbindingen) en een aanzienlijk bedrag voor handel en regionale integratie en productiesectoren, waaronder de landbouw (ongeveer 600 miljoen euro).

De **EOF-portefeuille voor alle ACS-landen gezamenlijk** zal bijdragen aan de verdere versterking van de regionale integratie wanneer een regio-overschrijdende aanpak een toegevoegde waarde heeft, bijvoorbeeld:

- *Ontwikkeling van het bedrijfsleven*: De EU zal samenwerken met de Europese Investeringsbank om de synergie met de Investeringsfaciliteit (het EOF draagt hier maximaal 3,5 miljard euro aan bij) en de RIP's van het tiende EOF te versterken.

De taak en de bestuursstructuur van het Centrum voor de Ontwikkeling van het Bedrijfsleven (jaarlijkse EOF-steun gemiddeld 18 miljoen euro) moeten worden aangepast om ervoor te zorgen dat het centrum veel efficiënter wordt en zich concentreert op het ondersteunen van bedrijven die zich inspinnen om de regionale integratie te benutten.

- *Infrastructuurnetwerken*: Het Infrastructuurtrustfonds EU-Afrika zal verder worden ondersteund omdat het een innovatief instrument is voor de uitvoering van het Infrastructuurpartnerschap EU-Afrika. Overwogen wordt voor de Stille Oceaan en het Caribisch gebied vergelijkbare mechanismen in te stellen.
- *Vrede en veiligheid in Afrika*: In het kader van de gezamenlijke strategie EU-Afrika zal de EU de rol van de regionale actoren op het gebied van vrede en veiligheid blijven ondersteunen, met name via de Afrikaanse Vredesfaciliteit.

De **programma's die worden gefinancierd uit de EU-begroting** spelen ook een belangrijke rol:

- **het instrument voor ontwikkelingssamenwerking** (thematische programma's op het gebied van continuïteit van de voedselvoorziening, milieu en duurzaam beheer van natuurlijke hulpbronnen, waaronder energie, en investeren in mensen) verleent steun voor regionale activiteiten op beleidsterreinen waar extra steun nodig is om de regionale samenwerking te ontwikkelen;
- de door de Commissie voorgestelde **speciale faciliteit om snel te kunnen reageren op de sterk stijgende voedselprijzen in de ontwikkelingslanden** zal ook bijdragen aan de regionale beleidslijnen met betrekking tot de landbouw en de continuïteit van de voedselvoorziening;
- het **stabiliteitsinstrument** draagt bij aan capaciteitsopbouw op het gebied van stabilisering en vredesopbouw, onder meer door middel van gericht optreden bij crises en maatregelen om transregionale veiligheidsproblemen op langere termijn aan te pakken.

5.3.3. Effectievere uitvoering

Om het effect van de extra steun te vergroten, moeten de EU-activiteiten op programma- en projectniveau strategischer worden ingezet, en wel op de volgende wijze:

- **geleidelijk overschakelen op een aanpak op programmabasis (in plaats van op projectbasis)**;
- **gezamenlijke uitvoeringsmethoden actief bevorderen**, zoals cofinanciering, gedelegeerde samenwerking of bundeling van fondsen. De ervaringen met het EU-Infrastructuurtrustfonds voor Afrika kunnen als een voorbeeld daarvan worden gezien;
- **regionale fondsen** waaraan de EG en de EU-lidstaten in het kader van de EPA's kunnen bijdragen en de EU-strategie "hulp voor handel" kunnen ook instrumenten zijn waarmee de EU en andere donors de regionale integratie kunnen ondersteunen;
- **voorrang geven aan projecten die echt een regionale dimensie hebben** en ervoor zorgen dat projecten en activiteiten i) rechtstreeks bijdragen tot regionale prioriteiten, ii) echt een regionale dimensie hebben, en iii) streven naar een zo hoog mogelijk rendement van de regionale groei;
- **de "regionale dimensie" op nationaal niveau versterken** door in op nationaal niveau gefinancierde projecten de regionale dimensie systematischer te integreren.

Er moet met name worden gezorgd voor de noodzakelijke verantwoordingsplicht en capaciteit voor effectieve implementatie: de regionale organisaties moeten voldoende bevoegdheden krijgen van de lidstaten om de eigen middelen en de donorfondsen op degelijke wijze te beheren. Ook moet bijzondere aandacht worden besteed aan het oplossen van zwakke punten in de absorptiecapaciteit van regionale organisaties en de capaciteit van donors om toe te zien op de uitvoering.

Ten slotte moet bij de regionale integratie in de ACS-landen ook rekening worden gehouden met de directe omgeving van deze regio's. Dit betekent dat de samenwerking tussen de Afrikaanse regio's moet worden vergemakkelijkt, bijvoorbeeld door relevante projecten uit twee of meer RIP's te cofinancieren. Dit omvat ook het bevorderen van de samenwerking

tussen de ACS-regio's, de ultraperifere regio's van de EU en de landen en gebieden overzee (LGO), waar mogelijkheden zijn voor meer regionale synergie⁷.

5.4. Handelsbeleid: een veranderend concept in de veranderende mondiale context

5.4.1. De economische partnerschapsovereenkomsten

Met de vijftien Cariforum-landen is een brede regionale EPA gesloten. In de andere ACS-regio's blijven de EU en haar partners ernaar streven om met alle landen van de regio's brede EPA's te sluiten, dat wil zeggen inclusief bepalingen over diensten en investeringen en een zo breed mogelijk pakket handelsgerelateerde regels.

Brede regionale EPA's zijn een cruciaal instrument in het ACS-EU-partnerschap om de regionale integratie te bevorderen. Ze dragen bij tot de uitvoering van integratieregelingen, de consolidatie van regionale markten en de versterking van solide economisch beleid door dit te verankeren in een partnerschap met de EU. Met regionale EPA's wordt met name gestreefd naar:

- *effectieve implementatie van de verbintenissen inzake de regionale handel in goederen* door bestaande of geplande projecten voor handelsintegratie te ondersteunen, waaronder de noodzakelijke douaneherformingen;
- *uitbreiding van de regionale handel in diensten en meer investeringen in de regio* en met de EU (wanneer de regio's ervoor kiezen deze vraagstukken in de EPA op te nemen) door middel van transparantere, stabielere regionale regels die de ontwikkeling ten goede komen;
- *consolidatie van een pakket regionale handelsgerelateerde regels* door belangrijke vraagstukken op het gebied van regelgeving aan te pakken, zoals vergemakkelijking van de handel, technische handelsbelemmeringen en sanitaire en fytosanitaire normen. Wanneer de regio er klaar voor is, zullen verbintenissen en samenwerking met betrekking tot mededinging, intellectuele eigendom, sociale en ecologische aspecten en regels voor overheidsopdrachten leiden tot meer ontwikkeling en een beter zakelijk klimaat op nationaal en regionaal niveau.

EPA's behelzen hervormingen op regionaal en nationaal niveau en bevatten gedetailleerde bepalingen over ontwikkelingssamenwerking waardoor de EU verplicht is steun te verlenen voor deze EPA-gerelateerde hervormingen zodat de nieuwe handelsregeling tussen de ACS-landen en de EU zoveel mogelijk voordelen en zo min mogelijk nadelen oplevert.

De door de ACS-partners opgeworpen zorgen en resterende problemen zullen op flexibele wijze worden aangepakt, in overeenstemming met de internationale handelsregels en waarbij ervoor wordt gezorgd dat vooruitgang wordt geboekt op weg naar brede regionale EPA's. Er wordt rekening gehouden met de verschillen in behoeften en ontwikkelingsniveau van de ACS-landen en in de fases waarin de bestaande regionale integratieprocessen zich bevinden, aangezien de EPA's bestaande regionale integratieprocessen moeten voortzetten en consolideren. Het is dan ook goed mogelijk dat de EPA's zullen verschillen in opzet als gevolg van de differentiatie in de regionale integratieprocessen.

⁷ Groenboek van de Commissie over de toekomstige betrekkingen tussen de EU en de landen en gebieden overzee (COM(2008) 383 definitief van 25.6.2008) en de mededeling van de Commissie over de strategie voor de ultraperifere regio's: verwezenlijkingen en toekomstperspectieven (COM (2007) 507 definitief van 12.9.2007).

5.4.2. *Andere handelspolitieke uitdagingen in de ACS-landen*

De ACS-landen staan ook voor andere handelspolitieke uitdagingen, die ook in het EU-ACS-partnerschap moeten worden geïntegreerd:

- ***De wisselwerking tussen regionalisme en multilateralisme:*** De EU zou moeten bevestigen dat regionale openstelling zorgvuldig moet worden opgezet zodat het effect op de ontwikkeling zo groot mogelijk is. Daarnaast moeten de nationale overheden zich inzetten voor de regionale integratie en problemen aanpakken zoals de huidige voedselprijzen crisis en beleidsoplossingen op regionaal niveau formuleren in plaats van nationale besluiten te nemen die de regionale verbintenissen in gevaar brengen.
- ***Stroomlijning van de programma's voor handelsintegratie in Afrika:*** Om de langetermijndoelstelling van integratie van het hele continent dichterbij te brengen, is de Afrikaanse Unie begonnen met het stroomlijnen van de verschillende agenda's. De EU zou deze exercitie moeten ondersteunen omdat hierdoor het fundament van uiteindelijk één Afrikaanse economische entiteit wordt verstevigd waarbij de handelsbelemmeringen tussen de Afrikaanse regio's zoveel mogelijk worden weggenomen. In het kader van de gezamenlijke strategie EU-Afrika zal de EU daartoe samenwerken met de Afrikaanse Unie en de Commissie van de Afrikaanse Unie.

6. CONCLUSIE

Regionale integratie moet een basisbeginsel worden in het ontwikkelingsbeleid van de EU en de betrekkingen tussen de EU en de ACS-landen. Regionale integratie is essentieel voor meer politieke stabiliteit en snellere groei door gecoördineerde structurele hervormingen en geleidelijke openstelling van de handel. Regionale integratie is daarom cruciaal voor het verwezenlijken van de millenniumdoelstelling voor ontwikkeling inzake armoedebestrijding in de ACS-regio's.